

Рівненський державний гуманітарний університет

Художньо – педагогічний факультет

Кафедра культурології та музеєзнавства

Назва дисципліни	Вступ до прикладної культурології
Викладачі	канд. пед. наук, доцент Тюска Валентина Борисівна
Профайл викладачів, сторінка дисципліни в CMS	Сайт кафедри культурології та музеєзнавства http://kulturologiya.rv.ua
E-mail:	Доцента Тюски В.Б. - valentunatiuska@ukr.net
Консультації	<i>Очні консультації:</i> к-сть годин і розклад присутності на кафедрі згідно з графіком консультацій <i>Он лайн- консультації:</i> Розклад присутності викладача на спеціальному форумі (в інтернет мережах). https://www.facebook.com/culture.museum.rivne/

1. Анотація до дисципліни

Навчальна дисципліна «Вступ до прикладної культурології» належить до переліку вибіркових навчальних дисциплін. Викладається для здобувачів освітнього рівня бакалавр спеціальності 034 «Культурологія» та спрямована на вивчення здобувачами вищої освіти: сутності збоденних питань, пов'язаних з теоретичними та прикладними засадами культурології як наукової дисципліни. Дисципліна спрямована на формування базових для подальшого оволодіння фахом культуролога знань про об'єкт, предмет, основні завдання та методи культурології як науки, історичні етапи розвитку та структуру сучасного культурологічного знання, основні категорії та поняття культурології, формування знань про ключові проблеми сучасної світової та вітчизняної культурології, формування базових навичок аналізу та інтерпретації наукової літератури у галузі культурології, а також вивчення та інтерпретації безпосередніх культурних практик.

Дисципліна «Вступ до прикладної культурології» структурована відповідно до вимог сучасної педагогічної й методичної науки, матеріал дисципліни є зрозумілим для здобувачів, а поетапність ознайомлення передбачає послідовне й систематичне засвоєння знань. У процесі викладання забезпечується перехід від простого до більш складного, від відомого до нових знань, понять, термінів; навчальний матеріал спрямований на розвиток у здобувачів інтересу до наукової творчості, самостійного пошуку інноваційних знань, розвитку тих компетентностей, які необхідні бакалавру для ефективного провадження науково-педагогічної діяльності.

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів — 3	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Варіативна частина (за вибором)	
	Спеціальність 034 Культурологія		
Модулів — 2	Професійне спрямування: бакалавр культурології	Рік підготовки:	
Змістових модулів — 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання реферат (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин — 90		1-й	1-й
		Лекції	

Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних —2 самостійної роботи студента —2	Освітній ступінь: бакалавр	20 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	4 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		54 год.	64 год.
		Індивідуальні завдання: 0 год.	
		Вид контролю: екзамен	

3. Передумови

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Вступ до прикладної культурології» значно підвищиться, якщо здобувач попередньо опанував матеріалом таких дисциплін як: педагогіка; психологія; українська культура, історіографія культури України, соціокультурне проектування, організація і методика культурологічних досліджень .

4. Мета та завдання дисципліни

2.1 **Метою** викладання навчальної дисципліни є: опанування студентами теоретичними знаннями про суть, структуру, функції культурології, закономірності культурологічних процесів. Сформувати базові для подальшого оволодіння фахом культуролога знання про об'єкт, предмет, основні завдання та методи культурології як науки, історичні етапи розвитку та структуру сучасного культурологічного знання, основні категорії та поняття культурології. Сформувати знання про ключові проблеми сучасної світової та вітчизняної культурології. Сформувати у студентів базові навички аналізу та інтерпретації наукової літератури у галузі культурології, а також вивчення та інтерпретації безпосередніх культурних практик.

2.2 Основними **завданнями** вивчення навчальної дисципліни є формування теоретичних знань і методологічних основ прикладної культурології ; цілісної уяви про умови, критерії, форми роботи в освітніх та закладах культури.

Дисципліна формує наступні компетентності:

ЗК 01 - Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК 02 - Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 04 - Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 06 - Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, досліджувати та регулювати різні типи культурних практик.

ФК 01 - Здатність узагальнювати знання про культуру.

ФК 03 - Здатність до розуміння й осмислення теоретичних концепцій і вчень, які становлять основу культурології.

ФК 04 - Здатність використовувати загальні й спеціальні методи та інструменти дослідження, необхідні для вирішення проблем культурології.

ФК 05 - Здатність використовувати термінологічний апарат культурології для проведення наукових досліджень, що відповідають першому (бакалаврському) рівню.

Програмні результати навчання:

ПР 01 - Культурологічної термінології, понятійно-категорійного апарату дозвіллезнавства та практичної сфери культури.

ПР 03 - Проблематики культурології в контексті сучасних досліджень української і зарубіжної культури, її історіографії та визначення оцінок соціокультурної ситуації в Україні і шляхів подальшого розвитку сучасної культури.

ПР 04 - Завдань практичної культурології, культурології дозвілля та специфіки прояву народної художньої культури на усіх етапах її розвитку.

ПР 08 - Критичного оцінювання ступеню розробленості дослідницької проблематики, мети, завдань та методів дослідження, а також новизни отриманих результатів.

ПР12 - Володіти професійною термінологією з культурологічних дисциплін.

ПР 13 - Досліджувати культурні феномени та процеси їх трансформації в контексті теоретико-методологічного апарату сучасної культурології.

ПР 14 - Аналізувати й узагальнювати історичний матеріал у певній системі, оцінювати найважливіші події та явища української історії і культури у контексті зарубіжної культури і цивілізації.

ПР 22 - Пояснювати перспективи, позитивні та негативні тенденції становлення та розвитку певного культурного феномену.

5. Очікувані результати:

В результаті вивчення дисципліни « Вступ до прикладної культурології» здобувач знає:

- характеристику культурології як науки;
- структуру та функції культури ;
- напрями прикладної культурології;
- актуальні проблеми сучасної культурології та її характеристика;
- систему закладів культури в Україні;
- закони, що регламентують діяльність та розвиток галузі культури в Україні.

Вміє:

- володіти термінологічним апаратом дисципліни;
- використовувати знання, форми та методи для культурологічної діяльності;
- робити аналіз сучасних соціокультурних явищ ;
- інтегрувати теоретичні знання з прикладної культурології у професійну діяльність;
- усвідомлювати значення сучасних культурологічних процесів.

Набути соціальних навичок (soft-skills): (відповідно до загальних компетентностей)

- здатність навчатися протягом усього життя;
- вміння працювати в команді;
- здатність логічно і системно мислити.

6. Дидактична карта дисципліни

Теми заняття, кількість годин	Форма діяльності	Методи навчання і оцінювання	Оцінювання аудиторної роботи	Завдання самостійної роботи, години	Література, інформаційні ресурси	Оцінювання самостійної роботи	Термін виконання самостійної роботи
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи культурології							
Тема лекції 1. <i>кількість годин</i> - 2 год Спеціальність «Культурологія»: сутність, зміст.	Лекція	МН1, МН3, МН4, МН5, МН6 МО4, МО6	4	Культура як предмет культурології	2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12.15,19 нумерація згідно переліку списку літератури	1 бал	До проведення наступного аудиторного заняття
Тема практичного заняття 1 - 2 год Культурологія як наука	Практичне заняття	МН2 МН5, МН6 МО4, МО5, МО6 МО7	6 балів	Культурологія як інтегративне наукове знання	2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12.17.20 нумерація згідно переліку списку літератури		
Тема лекції 2. <i>кількість годин</i> - 2 год Особливості культурологічного знання.	Лекція	МН1, МН3, МН4, МН5, МН6 МО4, МО6	4		2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 18, 19, 20 нумерація згідно переліку списку літератури	1 бал	До проведення наступного аудиторного заняття
Тема лекції 3. <i>кількість годин</i> - 2 год Прикладна культурологія як складова культури.	Лекція	МН1, МН3, МН4, МН5, МН6 МО4, МО6	4	Місце культурології у системі гуманітарних наук	2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 20,23 нумерація згідно переліку списку літератури	1 бал	До проведення наступного аудиторного заняття
Тема лекції 4. <i>кількість годин</i> - 2 год Державне управління у сфері культури.	Лекція	МН1, МН3, МН4, МН5, МН6 МО4, МО6	4	Система закладів культури	2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 20,24 нумерація згідно переліку списку літератури	1 бал	До проведення наступного аудиторного заняття

Тема лекції 5. <i>кількість годин</i> - 2 год Культурна політика в державі.	Лекція	МН1, МН3, МН4, МН5, МО4, МО6	4	Аспекти сучасної прикладної культурології	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 16, 19 21	1 бал	До проведення наступного аудиторного заняття
Тема практичного заняття 2 - 2 год Особливості діяльності в закладах культури.	Практичне заняття	МН2, МН5, МН6 МО4, МО5, МО6, МО7	4 балів		2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 18, 23.25 <i>нумерація згідно переліку списку літератури</i>		
Модульна контрольна робота		МО4	10 балів				
Індивідуальне завдання	Презентація результатів навчання	МО4, МО6, МО7, МО8				5	
Змістовий модульний контроль 1			30 балів				

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- МН1 –словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
МН2 –практичний метод (лабораторні та практичні заняття);
МН3 –наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
МН4 –робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
МН5 –відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтованітощо);
МН6 –самостійна робота (розв'язання програмних завдань);
МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота студентів.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

- МО1 –екзамен;
МО2 –усне або письмове опитування
МО3 - колоквіум,
МО4 –тестування;
МО5 –командні проекти;
МО6 –реферати, есе;
МО7 –презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
МО8 –студентські презентації та виступи на наукових заходах;
МО9 – захист лабораторних і практичних робіт;
МО10 –залік.

7. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

У період сесії бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з деканатом, викладачами і методистами кафедри з приводу проведення навчальних занять і консультацій. У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу) та оргтехніку для комунікацій з деканатом, кафедрою, викладачами з метою виконання завдань самостійної роботи.

8. Політика дисципліни

При організації освітнього процесу в Рівненському державному гуманітарному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу у РДГУ, Положення про академічну доброчесність, Положення про оцінювання знань і умінь студентів, Положення про практики студентів, Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти, Положення про державну атестацію студентів.

9. Політика доброчесності

Здобувач вищої освіти виконуючи самостійну або індивідуальну роботу (реферат, есе, курсову тощо) повинен дотримуватись політики доброчесності. У разі наявності плагіату в індивідуальній роботі здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати ще раз індивідуальні завдання, які передбаченні у силабусі.

10. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма контролю: екзамен.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в розподіл балів, які отримують студенти при вивченні дисципліни.

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних	Високий (творчий)	відмінно	зараховано

			ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності			
82-89	B	дуже добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60-63	E	достатньо	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано

Рівень знань оцінюється згідно Положення про оцінювання знань і умінь студентів РДГУ:

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання лабораторних досліджень; оцінка (бали) за практичну діяльність під час практик; оцінка за ІНДЗ; оцінка (бали) за участь у наукових конференціях, олімпіадах,

підготовку наукових публікацій тощо.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни

Підсумковий контроль проводиться у формі **екзамену** і оцінюється в межах *сорока балів*.

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T 10		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма контролю: екзамен.

Контроль знань і умінь студентів (поточний і підсумковий) з дисципліни здійснюється згідно з кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Рейтинг здобувача із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Він складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 100 балів.

Критерії оцінювання.

Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і здобувача на першому занятті.

Рівень знань оцінюється:

«відмінно» – здобувач дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% запитань, рішення задач та виконання вправ є правильними, демонструє знання матеріалу підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформлює завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність і творчість у виконанні групових завдань;

«добре» – коли здобувач володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність у виконанні групових завдань;

«задовільно» – коли здобувач дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань, або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача. При цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність, участь у виконанні групових завдань;

«незадовільно» з можливістю повторного складання» – коли здобувач дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає

необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, індиферентно або негативно проявляє себе у виконанні групових завдань.

Підсумкова (загальна оцінка) курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 100 балів.

11. Перелік питань до екзамену

1. Культура як предмет культурології.
2. Особливості правової бази розвитку культури.
3. Культурологія як інтегративне наукове знання.
4. Охарактеризувати Кодекс Законів України про культуру.
5. Системотвірний фактор вивчення культури як цілісної системи.
6. Державна політика у сфері культури.
7. Предмет і завдання культурології.
8. Державне управління сфери культури.
9. Специфіка культурологічного знання.
10. Охарактеризувати діяльність у сфері культури на базі законодавства.
11. Місце культурології у системі гуманітарних наук.
12. Фінансування і матеріально – технічне забезпечення культури.
13. Основні поняття та завдання культурології.
14. Проаналізувати Закон України « Про меценатство».
15. Розкрити сутність прикладної культурології.
16. Проаналізувати систему закладів культури і мистецтва.
17. Охарактеризувати функції культури.
18. Дати визначення поняття «культура» та його багатозначності.
19. Особливості традиційної культури.
20. Розкрити значення термінів : «професійний творчий працівник», «клуб», «клубні угруповання», « культурні цінності».
21. Охарактеризувати культуру праці.
22. Позашкільна робота з учнями.
23. Особливості клубної діяльності.
24. Розкрити культуру дозвілля.
25. Специфіка культури побуту.

26. Професійна діяльність педагога – організатора.
27. Охарактеризувати специфіку культурологічної діяльності.
28. Культура як суспільне явище.
29. Перспективи та проблеми діяльності будинків культури.
30. Особливості роботи в клубних закладах.
31. Три історичні періоди розвитку культурологічного знання.
32. Сутність та завдання прикладної культурології.
33. Дослідники прикладного напрямку та їх концепції.
34. Система управління в закладах культури.
35. Поняття та завдання культурної політики країни.
36. Роль політичної культури у суспільстві.
37. Культура України в умовах зростання національно – культурної ідентичності.
38. Національна культура.
39. Нормативно – правові документи про функціонування культури в Україні.
40. Регламентовані напрями діяльності у сфері культури.
41. Основні завдання прикладної культурології.
42. Інноваційні технології у прикладній культурології.
43. Організація клубної діяльності в закладах культури.
44. Клубні об'єднання як одна з форм суспільної діяльності людини в її особистий дозвіллевий час.
45. Класифікація клубного об'єднання .
46. Особливості культурно - дозвіллевої діяльності у закладах та об'єднаннях.
47. Взаємодія педагога – організатора з дитячими об'єднаннями у школі.
48. Система позашкільних закладів.
49. Культурологічна діяльність в освітніх та позашкільних установах.
50. Форми культурно – дозвіллевої роботи в освітніх закладах.
51. Сучасні підходи у культурно – дозвіллевій діяльності.
52. Матеріально – технічна база закладів культури.
53. Сучасні проблеми матеріально – технічного забезпечення закладів.
54. Нове устаткування та апаратура в закладах культури.
55. Фінансування культури як одне з актуальних питань сьогодення суспільства.
56. Джерела фінансування : цільове, платні послуги, спонсорство, гранти, проекти, міжнародні інвестиції.
57. Історія поняття «культура»: від слова до концепту.
58. Проблема дефініцій поняття «культура».

59. Культурологія як предмет наукового дослідження.
60. Прикладна культурологія : сучасний досвід.

12. Рекомендована література

Базова

1. Збірник Законодавчо-нормативних актів про культуру. МК України, 2008.
2. Закон України «Про культуру» (2010 р.). *Культура і життя*. 2010. № 48.
3. Ариарский М.А. Прикладная культурология . СПб, 2000. 570 с.
4. Артемова Л. В. Театр і гра : Вдома, у дитячому садку, в школі. К., 2002.
5. Балабанова Л.В. Управління та культура: методичні рекомендації. Тернопіль: б. в., 2011.
6. Білополий В. В. Культурологічний підхід : допом. матеріали до вивчення курсів та спецкурсів "Вітчизняна та світова культура", "Екологічна культура", "Історія культури", "Прикладна культурологія", "Теорія культури", "Українська культура", "Філософія культури" / за заг. ред. К. А. Прокоф'євої. Д. : ПДАБА, 2013.
7. Бочелюк В.Й. Дозвіллезнавство. Навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2006.
8. Басюк Т. М. Основи інформаційних технологій : навч. посіб. Л. : Новий Світ, 2011.
9. Білик В. М. Інформаційні технології та системи : навч. посіб. К. : Центр навч. л-ри, 2011.
10. Віленський Й. Словник – довідник з інформаційного права та права у сфері культури. К., 2001.
11. Вознюк Т. Г. Менеджмент навчально-виховного процесу. К., 2002.
12. Гончарук Т. В. Культурологія: Навчальний посібник. Тернопіль, 2004.
13. Європейська та українська культура в нарисах: Навчальний посібник / В. Старовойт, В. Леонтєва, Я. Білик та ін. К., 2003.
14. Жарков А.Д. Технологи культурно-досугової діяльності. М.: МГУКИ, 2007.
15. Історія української та зарубіжної культури / за ред. С. Клапчука, В. Остафійчука. К., 2001.

16. Культурологія : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А. Є. Конверський, О. С. Онищенко, М. В. Попович та ін. Х.: Фоліо, 2013.
17. Кіндрацька І.І. Менеджмент у сфері культури і мистецтва . К.: Кондор, 2012.
18. Матвеева Л. Л. Культурологія : Курс лекцій : Навчальний посібник. К., 2005.
19. Піча В.М. Культурологія .Львів, 2003.
20. Шевонюк О. Л. Культурологія : Навчальний посібник. 2- ге вид., стер. К., 2005.

Допоміжна

21. Андрущенко В. Європейський педагогічний досвід та національні традиції : гармонізація пріоритетів. *Вища освіта України*. 2014. № 3. С. 5–11.
22. Богословский М. Парадоксы культуры XX в. Харьков, 2000.
23. Гатальська С.М. Філософія культури. Підручник. К.: «Либідь», 2005. 328 с.
24. Етика. Естетика : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Г. Нападиста, Т. Г. Аболіна, О. В. Шинкаренко та ін. ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; за ред. І. В. Панченко. – К.: ЦУЛ, 2014.
25. Історія української культури / В.А.Качкан, О.Б.Величко, Н.М.Божко та ін. К. : Медицина, 2014.
26. Кучерявий О. Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти . К. : Слово, 2014.
27. Семашко О. М. Соціологія мистецтва [Текст] : навч. посіб. для вищ. навч. закл. культури і мистецтв . М-во освіти і науки України, Держ. акад. керівних кадрів культури і мистецтв. 2-ге вид., випр. і допов. Л. : Магнолія плюс: Вид. СПД ФО В.М. Піча, 2012.
28. Фізеші О. Й. Педагогіка: Основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школознавство: навч. посіб. для студ. пед.. спец. К. : Кондор, 2015.

13. Інформаційні ресурси

1. Інформаційно - нормативна база Міністерства освіти і науки України.
2. Інформаційно - нормативна база Міністерства культури України.
3. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, м. Київ, пр. 40 – річчя Жовтня, 3. : <http://www.nbuv.gov.ua>.

4. Обласна наукова бібліотека , м. Рівне, майдан Короленка, 6.
5. Наукова бібліотека РДГУ, м. Рівне, вул. Пластова, 31 .

Інтернет - ресурс:

1. <http://osvita.ua>
2. <http://www.mon.gov.ua>
3. <http://www.novadoba.org.ua>
4. <http://lesson-history.narod.ru>
5. <http://www.teacher.syksu.ru>
6. <http://ostriv.in.ua/>
7. <http://zakon.rada.gov.ua>
8. <http://users.kpi.kharkov.ua>
9. <http://www.library.edu-ua.net>
10. <http://www.ukr-orthodox.rv.ua>
11. http://www.kmu.gov.ua/control_10_gl
12. <http://www.vr.gov.ua/komcultural.php#>
13. <http://www.culturalstudies.in.ua>
14. <http://www.Library-rdgu.rv.ua>
15. <http://www.Library.rv.ua>
16. <http://www.service@nbuv.gov.ua>
17. <http://www.kulturologiya.rv.ua>
18. <http://hudped.rv.ua>
19. <http://www.rshu.edu.ua>